

Popularnonaukowe streszczenie projektu

Koalicje gabinetowe są integralną częścią wielu systemów politycznych a wielu autorów uznaje ich trwałość za dobry wskaźnik stabilności danego systemu politycznego. Choć ich funkcjonowanie jest złożonym procesem, to niewątpliwie szczególną rolę odgrywa w nim etap formowania danego sojuszu.

Badania nad fenomenem koalicji prowadzone są w dwóch głównych nurtach - logiczno-matematycznym, opierającym się na arytmetyce parlamentarnej, oraz nurcie empirycznym, który bierze pod uwagę wiele elementów wpływających na ten proces oraz uwypuklają jego sekwencyjność. Drugi z wymienionych nurtów jest odpowiedzią na zbyt abstrakcyjne założenia nurtu logiczno-matematycznego, jednak uwzględniając złożoność współczesnych stosunków politycznych, można dostrzec co najmniej jego dwie niedoskonałości. Po pierwsze, współczesna partia polityczna nie powinna być postrzegana jako monolityczny podmiot, ale raczej jako sieć podmiotów działających zarówno wewnątrz formalnej struktury partii politycznej, jak i poza nią. Po drugie, tworzone na jego kanwie modele formowania koalicji gabinetowych stworzone zostały na bazie doświadczeń zachodnioeuropejskich państw kontynentalnych, w których istnieje utrwalona – choć bardzo zróżnicowana – praktyka koalicyjna i w których to państwach dominującą formą rywalizacji jest rywalizacja w ramach systemu wielopartyjnego. Nie dowiedziono jednak przekonująco, że modele te znajdują zastosowanie w przypadkach państw nieposiadających takowych doświadczeń - w których formowanie koalicji gabinetowych stanowi całkowicie nową formę praktyki politycznej lub jest procesem uaktywnianym wyjątkowo rzadko.

Celem projektu jest opracowanie nowego – sieciowego – modelu formowania koalicji gabinetowych, który z jednej strony odzwierciedlałby strukturalne właściwości omawianego procesu (jego złożoność i wielopoziomowość), a z drugiej strony – wskazywałby na liczbę, intensywność oraz jakość połączeń decydujących o tej strukturze. Odmienne muszą być również główne założenia badawcze – zogniskowanie badań na dynamice zachodzących interakcji jako głównej determinancie przebiegu procesu formowania koalicji gabinetowych.

W celu opracowania takiego modelu klasyczne dla politologii metody i narzędzia badawcze będą dostosowane do wymogów perspektywy sieciowej, która kładzie nacisk na znaczenie sieci społecznych. Najważniejsze etapy prowadzonych badań to: 1. dokonanie przeglądu stworzonych dotychczas modeli procesu formowania koalicji gabinetowych, 2. opracowanie nowego – sieciowego – modelu formowania koalicji gabinetowych, 3. weryfikacji powstałego modelu w odniesieniu do przypadków niestandardowych (*deviant cases*):

- a) brytyjskiego przypadku formowania sojuszu Partii Konserwatywnej i Liberalnych Demokratów w 2010 roku, który był pierwszym aliansem gabinetowym w Wielkiej Brytanii od zakończenia II wojny światowej;
- b) nowozelandzkiego przypadku umowy koalicyjnej pomiędzy Partią Narodową a Nowozelandzką Pierwszą Partią w 1996 roku, której zawarcie poprzedzone było istotną zmianą systemu wyborczego (przed nią w Nowej Zelandii funkcjonował system dwupartyjny, w którym nie było potrzeby formowania koalicji);
- c) kanadyjskiego przypadku porozumienia koalicyjnego pomiędzy Partią Liberalną oraz Nową Partią Demokratyczną w 2008 roku, którego celem miało być odsunięcie od władzy mniejszościowego rządu Partii Konserwatywnej, a które nie doczekało się realizacji przez wzgląd na interwencję Gubernatora Generalnego Kanady

Takie rozwiązanie pozwoli ująć partie polityczne jako specyficzne sieci społeczne, zidentyfikować liczbę oraz rodzajów podmiotów uczestniczących w omawianym procesie, zdefiniować podstawowe kanały komunikacji oraz kanały wymiany zasobów pomiędzy negocjującymi podmiotami oraz przeanalizować i zinterpretować formalne i nieformalne powiązań poza strukturami partii koalicyjnych. Rekonstrukcja złożoności samego procesu formowania koalicji gabinetowej, pozwoli uwypuklić znaczenie dynamiki zachodzących w nim interakcji jako podstawowego źródła wiedzy o sposobie zawierania sojuszy gabinetowych.